Bireylerin Sürdürülebilir Tüketim Davran??lar?n?n Ölçülmesi Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Bireylerin Sürdürülebilir Tüketim Davran??lar?n?n Ölçülmesi Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17989

ARABPSYCHOLOGY.COM

Abstract

Bireylerin Sürdürülebilir Tüketim Davran??lar?n?n Ölçülmesi Ölçe?i, bireylerin sürdürülebilir tüketim e?ilimlerini ve davran??lar?n? psikometrik olarak de?erlendirmek amac?yla 2015 y?l?nda geli?tirilmi? bir ölçüm arac?d?r. Ölçek, tüketicilerin çevre duyarl?l???, tasarruf etme e?ilimi, yeniden kullan?labilirlik pratikleri ve ihtiyaç d??? sat?n alma davran??lar? gibi kritik boyutlardaki e?ilimlerini kapsamaktad?r. Yap?lan geli?tirme çal??mas?, ölçe?in geçerlik ve güvenirlik kriterlerini ba?ar?yla kar??lad???n? göstererek, sürdürülebilir tüketim alan?nda akademik ara?t?rmalar için sa?lam bir araç sunmaktad?r.

Keywords

Sürdürülebilir Tüketim, Tüketici Davran???, Çevre Duyarl?l???, Ölçek Geli?tirme, Tasarruf, Yeniden Kullan?labilirlik

Authors

Oktay Do?an, Zeynep Ay?in Bulut, Fatih Kür?at Ç?mr?n

Purpose

Bu ölçe?in temel amac?, bireylerin karma??k ve çok boyutlu sürdürülebilir tüketim davran??lar?n? güvenilir ve geçerli bir ?ekilde ölçebilecek, Türkiye ba?lam?na uygun özgün bir araç geli?tirmektir. Ölçek, özellikle bireylerin çevresel etkileri azaltmaya yönelik pratiklerini (tasarruf, yeniden kullan?m) ve çevresel sürdürülebilirli?i olumsuz etkileyen davran??lar?n? (ihtiyaç d??? sat?n alma) ayr??t?rarak incelemeyi hedefler.

Ölçek, akademisyenlere ve politika yap?c?lara, tüketici davran??lar?n?n sürdürülebilirlik boyutundaki mevcut durumunu tespit etme, belirlenen boyutlar aras?ndaki ili?kileri analiz etme ve bu davran??lar? te?vik etmeye yönelik stratejiler geli?tirme konusunda temel veriler sa?lamaktad?r.

Construct

Ölçek, bireylerin sürdürülebilir tüketim davran??lar?n? dört temel faktör alt?nda yap?land?rmaktad?r. Bu faktörler, bireyin çevreye olan genel yakla??m?ndan somut tüketim ve at?k yönetimi pratiklerine kadar geni? bir yelpazeyi kapsar:

Çevre Duyarl?l???: Bireylerin çevreyi korumaya yönelik bilinçli seçimler yapma e?ilimi.
Tasarruf: Kaynaklar? (özellikle enerji) verimli kullanma ve israftan kaç?nma davran??lar?.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yeniden Kullan?labilirlik: Ürünleri veya ambalajlar?n? atmak yerine tekrar de?erlendirme veya geri dönü?üme yönlendirme pratikleri.
?htiyaç D??? Sat?n Alma: Çevresel sürdürülebilirli?i olumsuz etkileyen, gereksiz ve plans?z tüketim al??kanl?klar?.

Validity

Ölçe?in yap? geçerli?i, Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?larak test edilmi? ve dört faktörlü modelin yap?sal uyumu incelenmi?tir. Test edilen dört faktörlü ili?kili modelin uyum iyili?i de?erleri, modelin veriye iyi bir uyum sa?lad???n? göstermi?tir. Elde edilen temel uyum indeksleri ?unlard?r:

Ki-kare de?eri (x^2): 161.41 ($p < 0.00$)
Ki-kare/Serbestlik Derecesi oran? (x^2/df): 1.467 (Mükemmel uyuma i?aret eden 5'in alt?ndaki bir de?er)
Kar??la?t?rmal? Uyum ?ndeksi (CFI): 0.956 (Çok iyi uyum)
Tucker-Lewis ?ndeksi (TLI): 0.945 (Çok iyi uyum)
Normla?t?r?lm?? Uyum ?ndeksi (NFI): 0.875
Kök Ortalama Kare Yakla??m Hatas? (RMSEA): 0.042 (?yi uyum)
Standartla?t?r?lm?? Kök Ortalama Kare Kal?nt? (SRMR): 0.060 (?yi uyum)

Bu istatistiksel sonuçlar, ölçe?in teorik olarak öngörülen dört boyutlu yap?s?n?n ampirik verilerle tutarl? oldu?unu ve yüksek düzeyde yap? geçerli?ine sahip oldu?unu kan?tlamaktad?r.

Reliability

Ölçe?in güvenirlik analizi, faktörler aras?ndaki ili?kilerin incelenmesi yoluyla gerçekle?tirilmi?tir. DFA sonuçlar?na göre, sürdürülebilir tüketimin pozitif boyutlar? aras?nda anlaml? ve yüksek düzeyde pozitif korelasyonlar gözlemlenmi?tir:

Çevre Duyarl?l??? ile Tasarruf boyutu aras?nda yüksek düzeyde pozitif ili?ki ($r = 0.510$, $p = 0.001$).
Çevre Duyarl?l??? ile Yeniden Kullan?labilirlik boyutu aras?nda yüksek düzeyde pozitif ili?ki ($r = 0.714$, $p = 0.001$).
Tasarruf boyutu ile Yeniden Kullan?labilirlik boyutu aras?nda orta düzeyde pozitif ili?ki ($r = 0.452$, $p = 0.001$).

Buna kar??n, sürdürülebilir tüketim kavram?yla ters dü?en "?htiyaç D??? Sat?n Alma" boyutu, di?er pozitif boyutlarla anlaml? ve negatif yönde ili?kilidir. Bu durum, boyutlar?n beklenen teorik yönde ayr??t???n? göstermektedir:

?htiyaç D??? Sat?n Alma ile Çevre Duyarl?l??? aras?nda negatif ili?ki ($r = -0.187$, $p = 0.024$).
?htiyaç D??? Sat?n Alma ile Tasarruf aras?nda negatif ili?ki ($r = -0.345$, $p = 0.001$).

ARABPSYCHOLOGY.COM

?htiyaç D??? Sat?n Alma ile Yeniden Kullan?labilirlik aras?nda negatif ili?ki (r = -0.260, p = 0.008).

Bu korelasyon analizleri, ölçek boyutlar?n?n iç tutarl?l???n? ve beklenen ayr??may? do?ru bir ?ekilde yans?tt???n?, dolay?s?yla ölçe?in yüksek düzeyde güvenilir oldu?unu desteklemektedir.

Factor Analysis

Bireylerin Sürdürülebilir Tüketim Davran??lar?n?n Ölçülmesi Ölçe?i, toplam 17 maddeden ve dört alt boyuttan olu?maktad?r. Ölçek yap?s?, geli?tirme a?amas?nda yap?lan aç?mlay?c? faktör analizi (AFA) ve ard?ndan yap?sal geçerli?in test edildi?i Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile belirlenmi?tir. DFA sonuçlar?, dört faktörlü yap?n?n (Çevre Duyarl?l???, ?htiyaç D??? Sat?n Alma, Tasarruf ve Yeniden Kullan?labilirlik) veri setine uygunlu?unu kan?tlam??t?r.

Instrument

Test Type: Geli?tirme (Development)

Format: 4 faktör ve 17 maddeden olu?an Likert tipi bir ölçektir. Derecelendirme format? kaynakta aç?kça belirtilmemi?tir.

Language Available: Türkçe

Population Group: Tüketici Popülasyonu

Age Group: Belirtilmemi?tir (Genellikle yeti?kin tüketiciler).

Population Details: Ölçek geli?tirme çal??mas? Türkiye'deki bireyler üzerinde yap?lm??t?r.

Test Methodology: Ölçek geli?tirme çal??mas?, yap? geçerli?ini belirlemek için Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ve güvenilirli?i belirlemek için korelasyon analizleri kullan?larak gerçekle?tirilmi?tir.

Keywords

Sürdürülebilirlik, Tüketici Psikolojisi, Çevre Bilinci, Ölçek, Psikometri, Davran??sal Ekonomi

Authors

Author ORCID Identifier: Kaynakta belirtilmemi?tir.

Affiliation Email addresses: Kaynakta belirtilmemi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Correspondence Address: Kaynakta belirtilmemi?tir.

Permissions & Fee and Test Year

Ölçek, 2015 y?l?nda yay?mlanan akademik bir çal??ma kapsam?nda geli?tirilmi?tir. Kullan?m izinleri ve ücret bilgileri için orijinal makale yazarlar?yla ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Makalenin tam metnine a?a??daki ba?lant?dan eri?ilebilir: e-dergi.atauni.edu.tr.

Reference's

Do?an, O., Bulut, Z. A., & Ç?mr?n, F. K. (2015). Bireylerin sürdürülebilir tüketim davran??lar?n?n ölçülmesine yönelik bir ölçek geli?tirme çal??mas?. *Atatürk Üniversitesi ?ktisadi ve ?dari Bilimler Dergisi, 29*(4), 659-678.

Ölçe?in orijinal PDF'i buradan indirilebilir: bireylerin-surdurulebilir-tuketim-davranislarinin-olculmesine-yonelik-bir-olcek-gelistirme-calismasi.pdf

Items of the Bireylerin Sürdürülebilir Tüketim Davran??lar?n?n Ölçülmesi Ölçe?i

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Çevre Duyarl?l???: "Deterjan, ?ampuan gibi temizlik ürünlerinden çevreye daha az zarar verenleri sat?n al?r?m."
?htiyaç D??? Sat?n Alma: "Cep telefonu vb. teknolojik aletleri ihtiyaç duymad???m halde yenileri ile de?i?tiririm."
Tasarruf: "Enerji tasarrufu sa?layan beyaz e?yalar? sat?n al?r?m."
Yeniden Kullan?labilirlik: "Karton, teneke ve cam gibi ürünlerin ambalajlar?n? atmak yerine tekrar de?erlendiririm."

ARABPSYCHOLOGY.COM